



الحمد لله

سرشناسه:	نصیری، علی، ۱۳۴۴ - Nasiri, Ali
عنوان قراردادی:	آشنایی با علوم حدیث. ترکی.
عنوان و نام پدیدآور:	Hadis İlimlerine Giriş/ Ali Nasiri; Çeviri Muhammet Mehti Turan.
مشخصات نشر:	قم: مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ، ۱۳۹۳ = ۲۰۱۴ م.
مشخصات ظاهری:	۲۳۱ ص.
فروست اصلی:	مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی ۸۳/پ/۱۵۶/۱۳۹۳
فروست فرعی:	نمایندگی ترکیه ۹
شابک:	۹۷۸-۹۶۴-۱۹۵-۹۱۳-۷
وضعیت فهرست نویسی:	فیبیا
یادداشت:	ترکی.
موضوع:	حدیث
موضوع:	حدیث -- تاریخ
شناسه افزوده:	توران، محمدمهدی، ۱۹۸۳ -- م.
شناسه افزوده:	Turan, Muhammet Mehti
شناسه افزوده:	جامعة المصطفی العالمية. مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ
شناسه افزوده:	Almustafa International University/Almustafa International Translation and Publication center
رده بندی کنگره:	BP ۱۰۹/ن/۴۹۵۱ ۱۳۹۳
رده بندی دیویی:	۲۹۷/۲۶
شماره کتابشناسی ملی:	۳۶۰۴۳۸۹

Hadis İlimlerine Giriş

Dr. Ali Nasirî

**Çeviri
Muhammet Mehti Turan**



**Uluslararası El-Mustafa (s.a.a)
Tercüme Ve Yayın Merkezi**

Hadis İlimlerine Giriş

Yazar: Dr. Ali Nasirî

Çeviri: Muhammet Mehti Turan

Baskı tarihi: 2014

Yayın: Uluslararası El-Mustafa (s.a.a) Tercüme Ve Yayın Merkezi

Baskı: Narencistan - Tehran

Tiraj: 300

ISBN: 978-964-195-913-7

آشنایی با علوم حدیث

ناشر: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ
تیراژ: ۳۰۰
زبان: ترکی استانبولی
چاپ: نارنجستان
قیمت: ۱۰۰۰۰۰ ریال

نویسنده: علی نصیری
مترجم: محمدمهدی توران
چاپ اول: ۲۰۱۴ / ۱۳۹۳ ش / ۱۴۳۵ ق

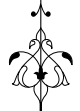
© **Kitabın bütün hakları yayıncıya aittir.**

- IRAN, Tehran, İnkılab Cad. Vesali Şirazi ve Kudüs caddesi arasında, Osku sok. No: 1003.
Tel: +98 21 66978920
- IRAN, Qom, Şehitler Meydanı Hüccetiye Cad. Uluslararası El-Mustafa (s.a.a) Tercüme Ve Yayın Merkezi.
Tel: +98 25 37839305-9
- IRAN, Qom, Muhammed Emin Bulvarı Salarya yol ayrımı Uluslararası El-Mustafa (s.a.a) Satış Ve Basın Bürosu. Tel: +98 25 32133106 fax: +98 325 2133146

www.pub.miu.ac.ir

miup@pub.miu.ac.ir

Bu eserin hazırlanmasında katkıda bulunanlardan teşekkür ederiz.

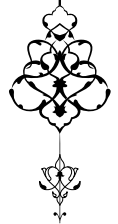


İçindekiler

› Başlarken.....	11
------------------	----

BİRİNCİ BÖLÜM Hadis İlminin Genel Tanımı

› Hadis Terimleri.....	15
Hadis.....	15
Sünnet.....	18
Rivayet.....	19
Haber.....	19
Eser.....	21
Kudsi Hadis.....	22
Sünnetin Hüccet (Delil) Oluşu.....	23
Resulullah Sünnetinin Hüccet Oluşu.....	23
<i>Akli Deliller</i>	23
<i>Nakli Deliller</i>	24
Masum İmamların Sünnetinin Hüccet Oluşu.....	31
<i>Akli Delil</i>	31
<i>Nakli Deliller</i>	32
Peygamber Döneminde Hadis.....	35
Resulullah'ın Hadise Verdiği Önemin Belirtileri.....	35
<i>Eğitim ve Öğretimin İslam'daki Yeri</i>	35
<i>Hadis Yayımının Resul-i Ekrem Nezdindeki Önemi</i>	37
<i>Resul-i Ekrem'in Hadis Yazımına Verdiği Önem</i>	39
<i>Resulullah'ın Hadis Yazımına Verdiği Önemin Mihverleri</i>	39



İKİNCİ BÖLÜM

Şia Hadis Tarihi

› Şia Hadis Tarihi Dönemlerinin İncelenmesi.....	45
› Birinci Dönem: İlk Hadis Mushaflarının Ortaya Çıkışı.....	47
a) Tarih Kaynaklarında Adı Geçen Mushaflar.....	47
b) Günümüze Ulaşan Hadis Mecmuaları.....	48
1- <i>Kitab-ı Ali</i>	48
2- <i>Mushaf-ı Fatıma</i>	50
3- <i>Mushaf-ı Ali</i>	52
4- <i>Nehc'ül Belaga</i>	54
5- <i>Sahife-i Seccadiye</i>	55
› İkinci Dönem: Usul-i Erba'a Mi'e Adıyla Şia'nın Hadis Mirasının Şekillenmesi.....	57
Asl'ın Manası, Kitap ve Tasnif ile Farklılığı.....	57
Usul-i Erba'a Mi'e'nin Akibeti.....	59
› Üçüncü Dönem: Şia'nın İlk Hadis Mecmualarının Yazımı.....	61
1- <i>Kâfi</i>	62
2- <i>Men La Yahzuru'l Fakih</i>	66
3- <i>Tahzibu'l Ahkâm fi Şerhu'l Muknia</i>	69
4- <i>el-İstibsar fi ma İhtalaf min'el Ahbar</i>	71
› Dördüncü Dönem: Hadis Mecmularının Tekmil ve Tanzim Dönemi.....	77
Tekmil Döneminin Önemli Hadis Kaynakları.....	77
1- <i>Biharu'l Envar el-Cami'a li Dürrer Ahbaru'l E'immetu'l Athar</i>	77
2- <i>Tefsil-i Vesailu'ş-Şia ila Tahsilu'l Mesailu'l Şer'iyye</i>	79
3- <i>Müstedreku'l Vesail ve Müstenbetu'l Mesail</i>	81
4- <i>Camiu'l Ahadis eş-Şia</i>	83
Tanzim Döneminin Önemli Hadis Kaynakları.....	84
1- <i>el-Va'fi fi Cem'i Ahadisi'l Kutubi'l Erba'a el-Kadimiyye</i>	84
2- <i>Münteki el-Ciman fi Ahadis el-Sihah v'el Hisan</i>	86
› Beşinci Dönem: Durgunluk ve Zayıflama Dönemi.....	89

› Altıncı Dönem: Hadis Araştırmalarının Yeniden Canlanması	91
Hadis İlminin Yeniden Canlanmasının Mihverleri.....	91

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Ehl-i Sünnet Hadis Tarihi

› Ehl-i Sünnet Hadis Tarihinin Dönüm Noktaları.....	97
› Birinci Dönem: Hadis Yazımının Yasaklanma Dönemi.....	99
Hadis Yasağını Meşru Göstermek İçin Getirilen Delillerin İncelenmesi.....	102
1- Resulullah'a İsnat Edilen Hadisler	102
2- Halkın İhtilafa Düşmesini Engellemek.....	108
3- Hadislerin Kur'an-ı Kerim'le Karıştırılma İhtimali.....	110
Şii Hadis Bilginlerine Göre Hadis Yazımının Yasaklanması.....	112
1- Ehl-i Beyt'in Bilhassa da Hz. Ali'nin Faziletlerinin Yayılmasını Önlemek	112
2- Halifelerin Eleştirildiği Rivayetlerin Yok Edilmesi.....	115
3- Nassa Karşı Görüş ve İçtihat Mektebini Ortaya Çıkarmak.....	117
Hadis Yazımına Getirilen Yasağın Zararları.....	118
1- Hadis Zincirlerinin Kopması	118
2- Sahte Hadislerin Ortaya Çıkışı.....	119
› İkinci Dönem: Hadis Mecmularının Tedvini.....	123
1- Muvatta-i Malik b. Enes.....	123
2- Müsned-i Ahmed İbn Hanbel.....	125
3- Sahih-i Muhammed İbn İsmail Buhari	127
4- Sahih-i Müslim b. Haccac el-Kuşeyri.....	133
5- Sünen-i İbn Davud Süleyman b. Eş'as Sicistani.....	135
6- Sünen-i Muhammed b. İsa Tirmizi	136
7- Sünen-i Ahmed b. Şuayb Nesayi.....	137
8- Sünen-i İbn Mace Kazvini	138
› Üçüncü Dönem: Hadis Mecmularının Tekmil ve Tanzim Dönemi	141
Tekmil Döneminin Önemli Eserleri.....	142

1- <i>el-Müsned es-Sahih</i>	142
2- <i>el-İlزامat</i>	142
3- <i>el-Mustedrek a'les-Sahihayn</i>	143
Tanzim Döneminin Önemli Eserleri.....	143
1- <i>Mesabihu's-Sünneh</i>	143
2- <i>Camii'ul Usul fi Ahadis-i Resul</i>	143
3- <i>el-Müsned el-Cami' li Ahadis-i Kütüb-i Sitte</i>	144
4- <i>Cami el-Mesaniid ve's-Sünen el-Hadi li Akum es'Sünen</i>	144
5- <i>Camu'l Cevami</i>	145
6- <i>Kenzu'l Ummal fi Sünen-i Akval ve'l Efa</i>	145
› Dördüncü Dönem: Hadis İlimlerinin Ortaya Çıkışı ve	
Tekâmül Dönemi	147
1- <i>Hadis Ricali</i>	147
2- <i>Hadis Terimleri</i>	148
3- <i>Fıkhü'l Hadis</i>	149
› Beşinci Dönem: Hadis İlminin Durgunluk ve Zayıflama Dönemi	153
› Altıncı Dönem: Hadis İlminin Yükseliş Dönemi	155
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM MUSTALAHU'L HADİS İLMİ	
Mustalahu'l Hadis İlminin Konusu, Faydaları ve Meseleleri.....	160
› Birinci Mevzu: Haber Türleri	163
Hadisin Mütevatir ve Vahid Olması.....	163
Mütevatir Haber.....	163
<i>Haberin Tevatür Seviyesine Ulaşması İçin Gerekli Şartlar</i>	164
1- <i>Muhbirlerin Duyularına Dair Bilgi</i>	164
2- <i>Tevatürün Tüm Tabaka ve Nesillerde Olması</i>	165
<i>Mütevatir Haberin İlme Faydalı Olması İçin Gerekli Şartlar</i>	165
1- <i>Muhatabın Hadisin İçeriğinden Habersiz Olması</i>	165
2- <i>Muhatabın Önyargılı ve Şüpheli Olmaması</i>	165
<i>Mütevatir Çeşitleri</i>	166
Haber-i Vahid.....	167

Hadislerin Sihhat Açısından Dört Kısıma Ayrılması	167
1- Sahih	168
2- Hasen	169
3- Muvassak	169
4- Zayıf	170
› İkinci Mevzu: Hadis İstilahları	171
Hadis Senedine Dönük İstilahlar	172
<i>Hadis Senedinin İttisaline Dönük İstilahlar</i>	172
<i>Seneddeki Kopukluğa İşaret Eden İstilahlar</i>	174
Hadisin Nakil Şekline Yönelik İstilahlar	177
Bir Hadisin, Hadis Kaynaklarında Geldiği Tarza Dönük İstilahlar	177
Hadis Metnine Dönük İstilahlar	178
<i>Hadis Metnine Dönük ve İfade Şekline Dayalı İstilahlar</i>	179
<i>Metine Dönük Olup da Hadisin Kabul Edilebilirlik Yönüne İşaret</i> <i>Eden İstilahlar</i>	180
Hadisin Metin ve Senedine Dönük Olan İstilahlar	181

BEŞİNCİ BÖLÜM

Ricalu'l Hadis

› Rical İlminin Genel Tanımı	185
› Rical İlminin Muhtevası	187
› Birinci Mevzu: Cerh ve Ta'dil ile Taarruz Durumundaki Lafızlar	189
1- Ta'dil Lafızları	189
2- Cerh'e Delalet Eden Lafızlar	191
› İkinci Mevzu: Özel Tevsikler	193
› Üçüncü Mevzu: Genel Tevsikler	195
Ashab-ı İcm'a	195
Ashab-ı İcma'nın sayısı	195
Ashab-ı İcma'dan Nakledilen Hadislerin Sihhati	196
Meşayih-i Sikat (Sika Şeyhleri)	196
Kamilu'z-Ziyarat Adlı Eserin Senetlerinde Zikredilen Râviler	198

Ali b. İbrahim-i Kummi'nin Tefsirindeki Senetlerde Zikredilen Râviler	199
Meşayih-i İcazet (İcazet Şeyhleri)	200
› Dördüncü Mevzu: Şia'nın Rical Kaynakları.....	201
Şia'nın İlk Rical Kaynakları (III. Yüzyıl ile V. Yüzyıl).....	202
Şia'nın İkinci Derece Rical Kaynakları (VI. Yüzyıl ile VIII. Yüzyıl).....	206
Şia'nın Son Dönem Rical Kaynakları (X. Yüzyıldan Günümüze).....	208

ALTINCI BÖLÜM
Fıkhu'l Hadis İlkeleri

› Fıkhu'l Hadis Kavramı	215
› Fıkhu'l Hadis İlkelerinden Bazılarının İncelenmesi.....	217
1- Sözcüklerin Kavramları.....	217
Sözcük Kökünün Dikkate Alınması	218
Sözcüğün Manasının Dikkate Alınması	219
Sözcüklerin Şimdiki Zamanda Anlamlarına Dikkat Etmek.....	221
Hadislerin Özel İstilahlarına Dikkat Etmek	223
2- Cümlelerin Yapısını İncelemek.....	223
3- Hadislerin Kullandığı Dile Dikkat Etmek	225
4- Sebk-i Siyakın (Söz Akışının) Manayı Ulaştırmadaki Rolü.....	227
5- Dış Emarelere Dikkat Etmek.....	229

Başlarken

Sünnet, Kur'an-ı Kerim'den sonra dinin ikinci kaynağı ve Kur'an'ın açıklayıcısıdır. Kur'an-ı Kerim'in öğretilerini Resulullah'ın buyruğu uyarınca “İlim üç kısımdır: Muhkem bir ayet, itidal üzere olan bir farz, yaşanan bir sünnet”¹ akaid, ahlak ve ahkam olarak üç kısma ayırdığımızda sünnet, İslami ölçü ve görüşler ışığında tüm bu öğretileri açıklayan ve sınıflandıranıdır.

Dindeki tüm alanlarda sünnet, Kur'an'ın yanı başında yer almıştır. Bu da bir nevi sünnetin önem ve konumunun göstergesi olmuştur. Bu önemli konuma işaret eden Resulullah'dan nakledilen bir hadis-i şerifte ise “Bana Kur'an ve onunla beraber onun bir benzeri verildi”² sünnetin Kuran'ın bir benzeri ve ikinci ilahi nimet olduğu beyan edilmiştir.

Ehl-i Sünnet hadis tarihindeki bir asırlık hadis yazım yasağına rağmen hadislerin yayımı ve kaydedilmesi hususunda Resulullah ve Ehl-i Beyt'in ve de ashab ile yarenlerinin gösterdikleri ilgi ve önem de sünnetin ehemmiyetini ve konumunu izah etmektedir.

Sünnet, h.k. III. yüzyıl itibarıyla yazılmaya başlanmış ve binlerce rivayet çeşitli hadis mecmuaları kapsamında bir araya getirilmiştir. Sonrasında ise râviler ve hadis çeşitlerini daha iyi tanımının

¹ Kafi, c. 1, s. 32, Daha fazla bilgi için bkz. Sadru'l Müteallihin, Şerh-i Usul-i Kafi, c.2, s.37, et-Talike a'la Kitab el-Kafi, s. 66-67

² Müsned-i Ahmed İbn-i Hanbel, c. 4, s. 131, Fethu'l Kadir, c. 2, s. 118

gerekliliği ortaya çıkınca Rical ve Dirayet-ul Hadis gibi muhtelif ilimler türemiş ve bu alanda binlerce ilmi eser kaleme alınmıştır. Günümüzde hadis, rical, musteleh-ul hadis, şerh-ul hadis unvanlarıyla elimizde olan eserler, ondört asırlık çaba ve zahmetlerin neticesidir. Öte yandan bizim bu eserleri genişletip daha da derinleştirerek sonraki nesillere aktarmamız büyük önem arz etmektedir.

Elinizdeki eser, iki ciltlik “*Hadis Çalışmaları*” adlı eserden seçilmiş önemli konuları ihtiva etmektedir.

Burada, hadis ilimlerini aşağıdaki dört ana başlık altında açıklamaya çalışacağız:

- a- Hadis Tarihi
- b- Dirayet-ul Hadis veya Musteleh-ul Hadis
- c- Rical-ul Hadis
- d- Fıkh-ul Hadis

Sık kullanılan bazı istihlaklar, sünnetin burhaniyeti ve genel olarak hadis ilmini daha iyi anlamamız için bilmemiz gereken öncelikli mevzuları “*Hadis İlminin Genel Tanımı*” unvanıyla kitabın birinci bölümünde ele alacağız. Ehl-i Sünnet ile Şia'nın hadis tarihleri arasındaki önemli farklılıklardan doğan birinci konumuz olan hadis tarihini Şia ve Ehl-i Sünnet hadis tarihleri olmak üzere iki farklı bölümde inceleyeceğiz. Dolayısıyla bu kitap toplamda altı bölümden oluşmaktadır.

Bu eseri hazırlanmasında öncelikle Tefvik bahşeden Hak Teâlâ'ya hamd-ü sena eder, bu yolda destek olan ve kitabın yayımında emeği geçen herkese şükranlarımızı sunarız. Ümit ederiz bu eser tüm öğrenciler ve hadisle ilgilenenler için faydalı ve bu ilimde derinleşmelerine vesile olur.





Birinci Bölüm

Hadis İliminin Genel Tanımı

